

M.Phil 1st Semester Examination, 2019

SANSKRIT

PAPER—SAN-111

Full Marks : 40

Time : 2 hours

The figures in the right-hand margin indicate marks

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable

Illustrate the answers wherever necessary

सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषया आङ्ग्लभाषया वा समाधेयाः

1. (a) गवेषणाकर्मणः प्रस्तावः (Proposal) प्रारम्भश्च कीदृशीं पद्धतिम् अनुसृत्य विधीयेते ? 5

अथवा

- (b) शोधप्रबन्धस्य गठनं (Structure of thesis) कीदृशीं भवेत् ? यथामति विभागोल्लेखपूर्वकमालोच्यताम् । 5

2. (a) N. C. C. इत्यधिकृत्य टिप्पणी कार्या । 5

अथवा

- (b) पुष्पिका उत्तरपुष्पिका चेति पदद्वयेन किं निर्दिश्यते ? 5

3. (a) पाण्डुलिपिलेखकः (Scribe) कीदृशो भवेत् ? Autograph Copy इत्यनेन किमुच्यते ? 4 + 1

अथवा

- (b) 5 तेषां पूर्णानि रूपाणि दीयन्ताम् — 1 × 5

NMM, MCC, MCPC, CC, IGNCA

4. (a) कस्यचिद् ग्रन्थस्य समीक्षात्मक संस्करणं कथं विधीयते ? 5

अथवा

- (b) टीका कार्या — $2\frac{1}{2} \times 2$

(i) एकलमातृका (Codex Unicus)

(ii) लिपिकरप्रमादाः ।

5. मूलं दृष्ट्वा मुद्रितस्य संशोधनं मुद्रणालय पद्धतिमनुसृत्य विधेयम् : 5

मुलम

ॐ स्वस्ति । वन्द्यो जिनः स भगवान् करुणैक पात्रं धम्मोप्यसौ
विजयते जगदेकदीपः । यत्सेवया सकल एव महानुभावः संसारपारमुप

गच्छति भिक्षुसङ्घ ॥ चन्द्राणामिह रोहितागिरिभुजां वंशे विशालश्रियां
विख्यातो भुवि पूर्णचन्द्र सदृशः श्रीपूर्ण चन्द्रोऽभवत् । अर्चानां
पादपीठिकासु पठितः सन्तानिनामग्रतष्टङ्कोत्कीर्णनवप्रशस्तिषु
जयस्तम्भेषु ताग्रेषु च ॥

मुद्रितम्

स्वस्ति । वन्दो जिनः सभगवान् करुणैकपात्र धर्मो
प्यसो विज यते जजदैकदीषः । यत्सेवया
सफल इव महानुभवः संरसापारमुप गच्छति ॥

चन्द्राणामिह

रोहितागिरिभुजां वंसे विशालश्रियां विख्यातो
भुवि पुर्नचन्द्रसहसः श्रीपूर्णचन्द्रोऽभवत् । आर्चनां
पादपीठिकासु पठितः सन्तानिनामश्रष्टङ्कोकीर्णनव
प्रशस्तिसूजय स्तम्भेषु आग्रेषु चा ॥

6. (a) 'Bibliography' — इत्यनेन किं बोध्यते ? 'Bibliography', 'Catalogue' — इत्यनयोः को भेदः ? 'Bibliography' — इत्यस्य मुख्यतः के भेदाः ? तेषु अस्माभिः व्यवहृतस्य भेदस्य विषये टीका लेख्या । 5

अथवा

- (b) तथ्यानुसन्धाने 'Index' इत्यस्य किमवदानम् । तत्र सूचकस्य (locator) वा का यौक्तिकता ? 5

7. (a) अधोलिखितान् आश्रित्य 'Index' प्रस्तूयताम् — 5

शान्ति पर्व — 18-19, 22, 24, 32-33, 36-37, 40, 44-46

खरोष्ठी — 26, 27, 296, 302, 304, 308

यौधेयाः — 26, 311, 384 (end rate)

देवापिः — 94, 186

बुद्धः — 23, 31, 58, 64-69, 71, 76

चन्द्रगुप्तः मौर्यः — 28, 236, 374

ब्राह्मी — 26, 302 (foot note)

गङ्गा — 183, 257, 291, 330, 405 ff

(b) अधस्ताद् विवृतयोः ग्रन्थयोः ग्रन्थसूचिः (bibliography)
MLA-निर्दिष्टां पद्धतिमनुसृत्य विधीयताम् । 5

(i) ग्रन्थस्य नाम — The Linguistic Atom and
The Origin of Language. ग्रन्थकारः —
Gouri Dharmapal. संपादकः — Gautam
Dharmapal. अयं ग्रन्थः Ritam इति प्रकाशन-
संस्थया Kolkata इत्यस्मात् स्थानात् 2010
ख्रिस्ताब्दे प्रकाशितः । अस्य ग्रन्थस्य इदं प्रथमं
संस्करणं भवति ।

- (ii) ग्रन्थस्य नाम — कुमारसंभवम् । ग्रन्थकारः — कालिदासः । संपादकः — M. R. Kale. अयं ग्रन्थः प्रथमसर्गादारभ्य अष्टमसर्गपर्यन्तं मल्लिनाथकृतया टीकया, आङ्गलानुवादेन, टिप्पणीभिः, भूमिकया च समेतः । अयं Motilal Banarsidass Publishers Private Limited इति प्रकाशन-संस्थया Delhi इति स्थानात् प्रकाशितः । सप्तमसंस्करणस्य (1981 ख्रिस्ताब्दे प्रकाशितस्य) पुनर्मुद्रणमिदम् 1995 ख्रिस्ताब्दे कृतम् । प्रथमं संस्करणमासीत् 1923 ख्रिस्ताब्दे ।
-